

परिच्छेद-३

विश्वविद्यालयको सङ्गठनस्वरूप र पदाधिकारीसम्बन्धी व्यवस्था

५. विश्वविद्यालयको सङ्गठन : विश्वविद्यालयको सङ्गठन देहायबमोजिम हुनेछ र यिनीहरूको सामूहिक रूप नै विश्वविद्यालयको स्वरूप हुनेछ :-

- (क) सभा,
- (ख) प्राज्ञिकपरिषद्,
- (ग) कार्यकारीपरिषद्,
- (घ) सङ्काय,
- (ङ) विद्यापरिषद्,
- (च) क्याम्पस, र
- (छ) तोकिएबमोजिमका अन्य निकाय ।

६. विश्वविद्यालयका पदाधिकारीहरू : विश्वविद्यालयमा देहायका पदाधिकारीहरू रहनेछन् :-

- (क) कुलपति,
- (ख) सहकुलपति,
- (ग) उपकुलपति,
- (घ) रजिष्ट्रार,

खण्ड ५६ अतिरिक्तांक ४० ग+१ नेपाल राजपत्र भाग २ मिति २०६३।७।२०

(ड) डीन,

(च) क्याम्पस प्रमुख,

(छ) तोकिएबमोजिमका अन्य पदाधिकारी ।

परिच्छेद-४

विश्वविद्यालयसभासम्बन्धी व्यवस्था

७. सभाको गठन : (१) विश्वविद्यालयमा सर्वोच्च निकायको रूपमा एक सभा रहनेछ ।

(२) सभाको गठन देहायबमोजिम हुनेछ :-

(क) कुलपति - अध्यक्ष

(ख) सहकुलपति - उपाध्यक्ष

(ग) उपकुलपति - सदस्य

(घ) प्रत्येक विकासक्षेत्रबाट प्रतिनिधित्व हुने गरी संसद सदस्यहरुमध्येबाट पाँचजना - सदस्य

(ड) सदस्य, राष्ट्रिय योजना आयोग (शिक्षा हेर्ने) - सदस्य

(च) अन्य विश्वविद्यालयका उपकुलपतिहरुमध्येबाट दुईजना - सदस्य

आधिकारिकता मुद्रा विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

- (छ) विश्वविद्यालय अनुदान आयोगको
अध्यक्ष - सदस्य
- (ज) सचिव, शिक्षा तथा खेलकूद
मन्त्रालय - सदस्य
- (झ) सचिव, अर्थ मन्त्रालय - सदस्य
- (ञ) सचिव, संस्कृति, पर्यटन तथा
नागरिक उड्डयन मन्त्रालय - सदस्य
- (ट) सम्बन्धित विकासक्षेत्रको क्षेत्रीय
प्रशासक - सदस्य
- (ठ) लुम्बिनी विकास कोषको उपाध्यक्ष - सदस्य
- (ड) डीन - सदस्य
- (ढ) क्याम्पस प्रमुखहरुमध्येबाट दुईजना - सदस्य
- (ण) शिक्षकहरुमध्येबाट एकजना - सदस्य
- (त) प्राध्यापक संघको प्रतिनिधि - सदस्य
- (थ) विश्वविद्यालय रहेको जिल्लाको
जिल्ला विकास समितिका सभापति - सदस्य
- (द) बौद्ध दर्शन, साहित्य, शिक्षा र
संस्कृतिका ख्यातिप्राप्त
विद्वानहरुमध्येबाट प्रत्येक

८३६

विकासक्षेत्रबाट एकजना महिला पर्ने
गरी दशजना - सदस्य

(ध) राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय रुपमा
मान्यताप्राप्त बौद्ध दर्शनसम्बन्धी
संस्थाका प्रतिनिधिहरुमध्येबाट
कम्तीमा तीनजना महिला पर्ने गरी
सातजना - सदस्य

(न) चन्दादाताहरुमध्येबाट दुईजना - सदस्य

(प) शिक्षाप्रेमी तथा समाजसेवीहरुमध्येबाट
एकजना - सदस्य

(फ) रजिष्ट्रार - सदस्य सचिव

(३) सभाका पदेन सदस्यबाहेक अन्य सदस्यहरुको
मनोनयन कार्यकारीपरिषद्को सिफारिसमा कुलपतिबाट हुनेछ ।

(४) सभाका मनोनीत सदस्यहरुको पदावधि तीन वर्षको
हुनेछ ।

(५) कुनै कारणले सभाका मनोनीत सदस्यको पद रिक्त
हुन गएमा बाँकी अवधिको लागि उपदफा (३) बमोजिमको
प्रक्रिया पूरा गरी अर्को व्यक्तिलाई मनोनयन गरिनेछ ।

८. सभाको बैठक : (१) सभाको बैठक वर्षको कम्तीमा दुईपटक
बस्नेछ ।

८३७
आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(२) सभाको बैठक सभाको अध्यक्षले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ ।

(३) सभाको बैठक हुनुभन्दा कम्तीमा पन्ध्र दिनअगावै बैठकमा छलफल हुने विषयको कार्यसूचीसहितको सूचना सभाको सदस्य-सचिवले सबै सदस्यहरुलाई दिनु पर्नेछ ।

(४) सभामा तत्काल कायम रहेका पचास प्रतिशतभन्दा बढी सदस्यहरु उपस्थित भएमा सभाको बैठकको लागि गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।

(५) सभाको बैठकको अध्यक्षता सभाको अध्यक्षले र निजको अनुपस्थितिमा सभाको उपाध्यक्षले गर्नेछ । सभाको अध्यक्ष र उपाध्यक्ष दुवैको अनुपस्थितिमा सभाको बैठकको अध्यक्षता उपकुलपतिले गर्नेछ ।

(६) सभाको बैठकमा बहुमतको राय मान्य हुनेछ र मत बराबर भएमा बैठकमा अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णायक मत दिनेछ ।

(७) सभाको बैठकको निर्णय सभाको सदस्य-सचिवले प्रमाणित गरी राख्नेछ ।

(८) सभाको बैठकसम्बन्धी अन्य कार्यविधि सभा आफैले निर्धारण गरेबमोजिम हुनेछ ।

९. सभाको काम, कर्तव्य र अधिकार : सभाको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ :-

(क) विश्वविद्यालयको नीति निर्धारण गर्ने,
आधिकारिकता मुख्य विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।
(द)

- (ख) विश्वविद्यालयलाई मार्गदर्शन गर्ने,
- (ग) विश्वविद्यालयको शैक्षिक कार्यक्रमहरुको सञ्चालन र प्रबन्ध गर्ने, गराउने,
- (घ) क्याम्पसको स्थापना तथा सम्बन्धन सम्बन्धमा आवश्यक काम गर्ने, गराउने,
- (ङ) विश्वविद्यालयबाट प्रदान गरिने विभिन्न उपाधि निर्धारण गर्ने र प्रदान गर्ने,
- (च) विश्वविद्यालयका आङ्गिक तथा विश्वविद्यालयबाट सम्बन्धनप्राप्त क्याम्पसलाई निर्देशन दिने र मार्गदर्शन गर्ने,
- (छ) विश्वविद्यालयअन्तर्गतका विभिन्न निकायहरुको शैक्षिक तथा प्रशासनिक नीति निर्धारण गर्ने,
- (ज) विश्वविद्यालयको आवश्यकता अनुसार विभिन्न समिति, उपसमिति वा कार्यटोलीको गठन गर्ने,
- (झ) विश्वविद्यालयको वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम स्वीकृत गर्ने,
- (ञ) विश्वविद्यालयअन्तर्गतका निकायहरुको वार्षिक प्रतिवेदनमाथि छलफल गर्ने र कार्यक्रमको मूल्याङ्कन गर्ने,
- (ट) विश्वविद्यालयको लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमाथि छलफल तथा स्वीकृत गर्ने,
- (ठ) विश्वविद्यालयसम्बन्धी नियमहरु पारित गर्ने,

८३९

(९)

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

- (ड) विश्वविद्यालयका पदाधिकारी, शिक्षक तथा कर्मचारीको सेवाशर्त निर्धारण गर्ने,
- (ढ) विश्वविद्यालयको सम्पति संरक्षण गर्ने गराउने,
- (ण) तोकिएबमोजिमका अन्य काम गर्ने ।

परिच्छेद-५

प्राज्ञिकपरिषद्सम्बन्धी व्यवस्था

१०. प्राज्ञिकपरिषद्को गठन : (१) विश्वविद्यालयको शैक्षिक तथा प्राज्ञिक निकायको रूपमा काम गर्न एक प्राज्ञिकपरिषद् रहनेछ ।

(२) प्राज्ञिकपरिषद्को गठन देहायबमोजिम हुनेछ :-

- (क) उपकुलपति - अध्यक्ष
- (ख) रजिष्ट्रार - सदस्य
- (ग) विश्वविद्यालयका विभिन्न विषय समितिका अध्यक्षहरुमध्येबाट पाँचजना - सदस्य
- (घ) शिक्षकहरुमध्येबाट एकजना - सदस्य
- (ङ) बौद्ध दर्शन, साहित्य, शिक्षा र संस्कृतिका क्षेत्रमा विशिष्ट योगदान पुऱ्याएका व्यक्तिहरुमध्येबाट एकजना महिला पर्ने गरी दुईजना - सदस्य
- (च) डीन - सदस्य सचिव

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(३) प्राज्ञिकपरिषद्का पदेन सदस्यहरुबाहेक अन्य सदस्यहरुको मनोनयन कार्यकारीपरिषद्को सिफारिसमा कुलपतिबाट हुनेछ ।

(४) प्राज्ञिकपरिषद्का मनोनीत सदस्यहरुको पदावधि तीन वर्षको हुनेछ ।

(५) उपदफा (४) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि प्राज्ञिकपरिषद्का कुनै मनोनीत सदस्यको काम सन्तोषजनक नदेखिएमा कार्यकारीपरिषद्को सिफारिसमा कुलपतिले निजलाई जुनसुकै बखत हटाउन सक्नेछ ।

तर त्यसरी हटाउनुअघि निजलाई सफाई पेश गर्ने मौकाबाट वञ्चित गरिने छैन ।

(६) कुनै कारणले प्राज्ञिकपरिषद्का मनोनीत सदस्यको पद रिक्त हुन गएमा बाँकी अवधिको लागि उपदफा (३) बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी अर्को व्यक्तिलाई मनोनयन गरिनेछ ।

(७) प्राज्ञिकपरिषद्को बैठकसम्बन्धी कार्यविधि तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

११. प्राज्ञिकपरिषद्को काम, कर्तव्य र अधिकार : प्राज्ञिकपरिषद्को काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ :-

(क) विश्वविद्यालयको पाठ्यक्रम निर्धारण तथा स्वीकृत गर्ने,

(ख) विश्वविद्यालयअन्तर्गत सञ्चालन हुने परीक्षाको किसिम तोक्ने,

- (ग) विद्यार्थी भर्नासम्बन्धी योग्यता र संख्या निर्धारण गर्ने,
- (घ) अनुसन्धानसम्बन्धी नीति तर्जुमा गर्ने र अनुसन्धान कार्यक्रमलाई स्वीकृति प्रदान गर्ने,
- (ङ) विद्यार्थीहरुको शैक्षिक कार्यक्रमको मूल्याङ्कन गर्ने,
- (च) शिक्षण र अनुसन्धानको स्तर निर्धारण गर्ने,
- (छ) मानार्थ उपाधिहरुको व्यवस्था गर्ने,
- (ज) तोकिएबमोजिमका अन्य कार्य गर्ने ।

परिच्छेद-६

कार्यकारीपरिषदसम्बन्धी व्यवस्था

१२. कार्यकारीपरिषदको गठन : (१) विश्वविद्यालयको कार्यकारी निकायको रुपमा काम गर्न एक कार्यकारीपरिषद् रहनेछ ।

(२) कार्यकारीपरिषदको गठन देहायबमोजिम हुनेछ :-

- (क) उपकुलपति - अध्यक्ष
- (ख) डीन - सदस्य
- (ग) सभाका सदस्य रहेका क्याम्पस प्रमुखहरुमध्येबाट एकजना - सदस्य
- (घ) बौद्ध दर्शन, साहित्य, शिक्षा र संस्कृतिका ख्यातिप्राप्त स्थानीय विद्वानहरुमध्येबाट एकजना - सदस्य

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ। (१२)

(ड) शिक्षकहरुमध्येबाट एकजना महिला
पर्ने गरी दुईजना - सदस्य

(च) रजिष्ट्रार - सदस्य सचिव

(३) उपदफा (२) को खण्ड (ख), (ग), (घ) र (ङ) बमोजिमका सदस्यहरुको मनोनयन उपकुलपतिको सिफारिसमा कुलपतिले गर्नेछ ।

(४) कार्यकारीपरिषद्का मनोनीत सदस्यहरुको पदावधि तीन वर्षको हुनेछ ।

(५) उपदफा (४) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कार्यकारीपरिषद्को कुनै मनोनीत सदस्यको काम सन्तोषजनक नदेखिएमा उपकुलपतिको सिफारिसमा कुलपतिले निजलाई जुनसुकै बखत हटाउन सक्नेछ ।

तर यसरी हटाउनुअघि निजलाई सफाई पेश गर्ने मौकाबाट वञ्चित गरिने छैन ।

(६) कुनै कारणले मनोनीत सदस्यको पद रिक्त हुन गएमा बाँकी अवधिका लागि उपदफा (३) बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी अर्को व्यक्तिलाई मनोनयन गरिनेछ ।

(७) कार्यकारीपरिषद्को बैठकसम्बन्धी कार्यविधि तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

तर यस ऐनअन्तर्गत बनाउनु पर्ने नियम नबनेसम्म कार्यकारीपरिषद्को बैठकसम्बन्धी कार्यविधि सो परिषद् आफैले निर्धारण गरेबमोजिम हुनेछ ।

१३. कार्यकारीपरिषद्को काम, कर्तव्य र अधिकार : कार्यकारीपरिषद्को काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ :-

- (क) सभाको निर्णय र निर्देशनहरु कार्यान्वयन गर्ने, गराउने,
- (ख) विश्वविद्यालयको वार्षिक कार्यक्रम, बजेट, प्रगतिविवरण, लेखापरीक्षण प्रतिवेदन र अन्य प्रस्तावहरु तयार गरी स्वीकृतिको लागि सभासमक्ष पेश गर्ने,
- (ग) विश्वविद्यालयको कोष तथा चल, अचल सम्पतिको सञ्चालन, रेखदेख र नियन्त्रण गर्ने,
- (घ) सभाको नीति निर्देशनको अधीनमा रही विश्वविद्यालयको चल, अचल सम्पति बेचबिखन गर्ने तथा ठेक्का पट्टामा दिने,
- (ङ) विश्वविद्यालयद्वारा सञ्चालित कार्यक्रमहरुको समन्वय, रेखदेख तथा निरीक्षण गर्ने र सोको प्रतिवेदन सभामा पेश गर्ने,
- (च) विश्वविद्यालयसम्बन्धी नियमको मस्यौदा तयार गरी स्वीकृतिको लागि सभामा पेश गर्ने,
- (छ) विश्वविद्यालयको लागि आवश्यक पर्ने शिक्षक तथा कर्मचारीहरु तोकिएबमोजिम नियुक्ति र बढुवा गर्ने,
- (ज) विश्वविद्यालयलाई प्राप्त दान, दातव्य, आर्थिक तथा अन्य सहयोग ग्रहण गर्ने,
- (झ) विद्यार्थी शुल्क निर्धारण गर्ने, र

(ज) तोकिएबमोजिमका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

परिच्छेद-७

सङ्घाय, क्याम्पस तथा अन्य निकायसम्बन्धी व्यवस्था

१४. सङ्घाय : (१) विश्वविद्यालयबाट सञ्चालन गरिने उच्च शिक्षाको लागि तोकिएका विषयमा तोकिएबमोजिमको सङ्घाय रहनेछ ।

(२) सङ्घायको काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

१५. विद्यापरिषद्को गठन : (१) सङ्घायमा शैक्षिक तथा प्राज्ञिक कार्यक्रमको सञ्चालन गर्नको लागि तोकिएबमोजिमको एक विद्यापरिषद्को गठन हुनेछ ।

(२) विद्यापरिषद् अन्तर्गत तोकिएबमोजिमका विषय समितिहरु रहनेछन् ।

(३) विद्यापरिषद् र सौअन्तर्गत रहने विषय समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार तथा बैठकसम्बन्धी कार्यविधि तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

१६. क्याम्पसको स्थापना तथा सञ्चालन : (१) विश्वविद्यालयले उच्च शिक्षा प्रदान गर्ने प्रयोजनको लागि क्याम्पसको स्थापना तथा सञ्चालन गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम विश्वविद्यालयबाट स्थापना तथा सञ्चालन गरिने क्याम्पससम्बन्धी व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

(१५)

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

१७. विश्वविद्यालयसँग सम्बन्धन गर्न सक्ने : (१) कुनै स्वदेशी वा विदेशी क्याम्पसले विश्वविद्यालयसँग सम्बन्धन गरी सञ्चालन गर्न चाहेमा विश्वविद्यालयले त्यस्तो क्याम्पसलाई सम्बन्धन प्रदान गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सम्बन्धनप्राप्त क्याम्पसले विश्वविद्यालयले तोकेको सम्बन्धन शुल्क प्रत्येक वर्ष विश्वविद्यालयलाई बुझाउनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम सम्बन्धनप्राप्त क्याम्पसले विश्वविद्यालयले तोकेका शर्तहरू पालन गर्नु पर्नेछ ।

१८. अन्य निकाय रहन सक्ने : (१) विश्वविद्यालयमा यस ऐनमा उल्लेख भएबाहेक तोकिएबमोजिमका अन्य निकाय रहन सक्नेछन् ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निकायको स्थापना तथा सञ्चालनसम्बन्धी व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद-८

विश्वविद्यालयका पदाधिकारीसम्बन्धी व्यवस्था

१९. कुलपति : (१) प्रधानमन्त्री विश्वविद्यालयको कुलपति हुनेछ ।

(२) कुलपति विश्वविद्यालयको प्रमुख र सभाको अध्यक्ष हुनेछ ।

(३) कुलपतिले विश्वविद्यालय वा विश्वविद्यालयसँग सम्बन्धित जुनसुकै विषयमा निरीक्षण गर्न र विश्वविद्यालयलाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ ।

(१६)

आधिकारिक मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

२०. सहकुलपति : (१) शिक्षा तथा खेलकूद मन्त्री वा राज्यमन्त्री विश्वविद्यालयको सहकुलपति हुनेछ ।

(२) सहकुलपतिले आवश्यकता अनुसार विश्वविद्यालयको निरीक्षण गर्न र विश्वविद्यालयलाई निर्देशन दिन सक्नेछ ।

२१. उपकुलपति : (१) उपकुलपति विश्वविद्यालयमा पूरा समय काम गर्ने प्रमुख पदाधिकारी हुनेछ ।

(२) उपकुलपतिको पदमा नियुक्तिको लागि सिफारिस पेश गर्न कुलपतिबाट सहकुलपतिको अध्यक्षतामा सभाको दुईजना सदस्य रहेको एक समिति गठन हुनेछ र सो समितिको सिफारिसमा कुलपतिबाट उपकुलपतिको नियुक्ति हुनेछ ।

(३) उपकुलपतिको पदावधि चार वर्षको हुनेछ ।

(४) उपकुलपतिको पारिश्रमिक, सुविधा र सेवाका अन्य शर्तहरू तोकिएबमोजिम हुनेछन् ।

२२. उपकुलपतिको काम, कर्तव्य र अधिकार : (१) उपकुलपतिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ :-

(क) विश्वविद्यालयको सबै कामकारवाहीउपर रेखदेख तथा नियन्त्रण गर्ने,

(ख) सभाको निर्णय र निर्देशनहरू कार्यान्वयन गर्ने, गराउने,

(ग) सभामा पेश हुने सबै विषयसम्बन्धी प्रस्ताव पेश गर्ने,

(१७)

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

- (घ) विश्वविद्यालयको विकासको लागि अल्पकालीन वा दीर्घकालीन कार्यक्रम तय गर्ने, गराउने,
- (ङ) विश्वविद्यालयको तर्फबाट विभिन्न निकायमा प्रतिनिधित्व गर्ने, गराउने,
- (च) विश्वविद्यालयलाई आवश्यक स्रोतको व्यवस्था गर्ने ।

(२) यो ऐन वा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियममा कुनै निकाय वा पदाधिकारीले गर्ने भनी उल्लेख भएका कामहरुबाहेक अन्य कामहरु उपकुलपतिले गर्नेछ । उपकुलपतिले त्यसरी कुनै काम गरेकोमा त्यसको जानकारी तुरुन्त कुलपतिलाई दिनु पर्नेछ र सो काम गरेपछि लगत्तै बस्ने सभाको बैठकबाट अनुमोदन गराउनु पर्नेछ ।

(३) उपकुलपतिको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

२३. रजिष्ट्रार : (१) रजिष्ट्रार विश्वविद्यालयमा पूरा समय काम गर्ने पदाधिकारी हुनेछ ।

(२) रजिष्ट्रारको नियुक्ति उपकुलपतिको सिफारिसमा कुलपतिबाट हुनेछ ।

(३) विश्वविद्यालयको शैक्षिक, आर्थिक र कर्मचारी प्रशासन रजिष्ट्रारको सामान्य रेखदेखमा रहनेछ ।

(४) रजिष्ट्रारको पदावधि चार वर्षको हुनेछ ।

(१८)

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(५) रजिष्ट्रारको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार, पारिश्रमिक, सुविधा र सेवाका शर्तहरू तोकिएबमोजिम हुनेछन् ।

२४. डीन : (१) डीन सञ्चालनमा पूरा समय काम गर्ने प्रमुख पदाधिकारी हुनेछ ।

(२) डीनको नियुक्ति उपकुलपतिबाट हुनेछ ।

(३) डीनको पदावधि चार वर्षको हुनेछ ।

(४) डीनको काम, कर्तव्य र अधिकार, पारिश्रमिक, सुविधा र सेवाका अन्य शर्तहरू तोकिएबमोजिम हुनेछन् ।

२५. अन्य पदाधिकारी : (१) विश्वविद्यालयमा क्याम्पस प्रमुख लगायत तोकिएबमोजिमका अन्य पदाधिकारीहरू रहन सक्नेछन् ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको पदाधिकारीको नियुक्ति, काम, कर्तव्य र अधिकार, पारिश्रमिक, सुविधा र सेवाका शर्तहरू तोकिएबमोजिम हुनेछन् ।

२६. शिक्षक तथा कर्मचारीसम्बन्धी व्यवस्था : (१) विश्वविद्यालयमा तोकिएबमोजिम शिक्षक तथा कर्मचारी रहनेछन् ।

(२) शिक्षक तथा कर्मचारीको नियुक्ति तथा बढुवाको लागि सिफारिस गर्न तोकिएबमोजिमको एक पदपूर्ति समिति रहने छ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमका शिक्षक तथा कर्मचारीको नियुक्ति, काम, कर्तव्य र अधिकार, पारिश्रमिक, सुविधा र सेवाका शर्तहरू तोकिएबमोजिम हुनेछन् ।

(ग) अन्तर्राष्ट्रिय संघ, संस्था, विदेशी सरकार, निकाय, वित्तीय संस्था वा व्यक्तिबाट ऋण वा अनुदानस्वरूप प्राप्त रकम,

(घ) विद्यार्थी शुल्कबापत प्राप्त रकम,

(ङ) सम्बन्धन शुल्कबापत प्राप्त रकम,

(च) अन्य स्रोतबाट प्राप्त रकम ।

(२) उपदफा (१) को खण्ड (ग) बमोजिम विश्वविद्यालयले कुनै रकम प्राप्त गर्दा नेपाल सरकारको पूर्वस्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

(३) विश्वविद्यालयको कोषको रकम कार्यकारीपरिषदले तोकेको बैङ्कमा खाता खोली जम्मा गरिनेछ ।

(४) विश्वविद्यालयको सबै खर्चहरु उपदफा (१) बमोजिमको कोषबाट व्यहोरिनेछ ।

(५) विश्वविद्यालयको कोष र खाताको सञ्चालन तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

३०. लेखा र लेखापरीक्षण : (१) विश्वविद्यालयको आय-व्ययको लेखा प्रचलित कानूनबमोजिम राखिनेछ ।

(२) विश्वविद्यालयको आन्तरिक लेखापरीक्षण सभाले नियुक्त गरेको मान्यताप्राप्त लेखा परीक्षकबाट हुनेछ ।

(३) विश्वविद्यालयको अन्तिम लेखापरीक्षण महालेखा परीक्षकबाट हुनेछ ।

परिच्छेद-१०

विविध

३१. प्रमाणपत्र र उपाधि दिने तथा समकक्षता र स्तर निर्धारण गर्ने :

(१) तोकिएको विषयमा उच्च शिक्षा हासिल गर्ने विद्यार्थी, प्रशिक्षार्थी वा अनुसन्धानकर्तालाई विश्वविद्यालयले तोकिएबमोजिमको प्रमाणपत्र र अनुसन्धानात्मक तथा प्राज्ञिकक्षेत्रमा प्रशंसनीय कार्य गर्ने व्यक्तिलाई मानार्थ उपाधि प्रदान गर्न सक्नेछ ।

(२) विश्वविद्यालयले कुनै स्वदेशी वा विदेशी विश्वविद्यालय वा शैक्षिक संस्थाको शैक्षिक उपाधिलाई मान्यता दिन र विश्वविद्यालयका विभिन्न तहका शैक्षिक उपाधिहरूसँग ती उपाधिहरूको समकक्षता र स्तर निर्धारण गर्न सक्नेछ ।

३२. विश्वविद्यालयमा भर्ना हुन चाहिने योग्यता : विश्वविद्यालयमा भर्ना हुन चाहिने योग्यता तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

३३. विद्यार्थी भर्नाको लागि आरक्षण गर्न सक्ने : विश्वविद्यालयले दुर्गम तथा अन्य क्षेत्रका पिछडिएका तथा विपन्न महिला, अपाङ्ग, आदिवासी जनजाति, मधेसी वा दलितलाई विश्वविद्यालयमा भर्ना हुनको लागि तोकिएबमोजिम आरक्षणको व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

३४. राष्ट्रिय शिक्षा नीति अनुरूप कार्य गर्नु पर्ने : नेपाल सरकारको राष्ट्रिय शिक्षा नीति अनुरूप कार्य गर्नु विश्वविद्यालयको कर्तव्य हुनेछ ।

३५. प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने : (१) विश्वविद्यालयले वर्षभरिमा आफूले गरेको मुख्य-मुख्य कामकारबाहीको प्रतिवेदन नेपाल सरकारसमक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको प्रतिवेदनमा विश्वविद्यालयले वर्षभरिमा प्राप्त गरेको रकम र खर्चको विवरण समेत उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

३६. निर्देशन दिन सक्ने : नेपाल सरकारले विश्वविद्यालयलाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ र त्यस्तो निर्देशनको पालन गर्नु विश्वविद्यालयको कर्तव्य हुनेछ ।

३७. अधिकार प्रत्यायोजन गर्न सक्ने : (१) सभाले यो ऐन वा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियमबमोजिम आफूलाई प्राप्त भएको अधिकारमध्ये आवश्यकता अनुसार केही अधिकार प्राज्ञिकपरिषद् वा कार्यकारीपरिषद्लाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

(२) प्राज्ञिकपरिषद् वा कार्यकारीपरिषद्ले यो ऐन वा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियमबमोजिम आफूलाई प्राप्त भएको अधिकारमध्ये आवश्यकतानुसार केही अधिकार कुनै निकायलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

(३) विश्वविद्यालयका कुनै पदाधिकारीले यो ऐन वा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियमबमोजिम आफूलाई प्राप्त भएको अधिकारमध्ये आवश्यकतानुसार केही अधिकार आफूमातहतका कुनै पदाधिकारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

३८. नेपाल सरकारसँग सम्पर्क : विश्वविद्यालयले नेपाल सरकारसँग सम्पर्क राख्दा शिक्षा तथा खेलकूद मन्त्रालयमार्फत राख्नेछ ।
३९. कामकारबाही बदर नहुने : विश्वविद्यालयको कुनै पदाधिकारी वा सदस्यको स्थान रिक्त भई वा कुनै पदाधिकारी वा सदस्यको नियुक्ति वा मनोनयनमा त्रुटी भएको कारणले मात्र त्यस्तो काम कारवाही बदर हुने छैन ।
४०. असल नियतले गरेको काममा बचाउ : यो ऐन वा यस ऐनअन्तर्गत ब्रनेको नियमबमोजिम असल नियतले गरेको वा गर्न खोजेको कुनै कामको सम्बन्धमा विश्वविद्यालय वा विश्वविद्यालयको कुनै पदाधिकारीउपर मुद्दा चलाउने वा अन्य कारवाही गरिने छैन ।
४१. विघटन गर्न सक्ने : (१) कुनै कारणले विश्वविद्यालय सञ्चालन हुन नसक्ने देखिएमा सभाको सिफारिसमा नेपाल सरकारले विश्वविद्यालयलाई विघटन गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम विघटन गर्नुअघि कसैको कुनै किसिमको दावी भए शिक्षा तथा खेलकूद मन्त्रालयमा त्यस्तो दावी पेश गर्न कम्तीमा पैंतीस दिनको म्याद दिई सार्वजनिक सूचना जारी गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम विश्वविद्यालय विघटन भएमा सो विश्वविद्यालयको सम्पत्ति बेचबिखन गरी प्राप्त रकमबाट खामेसम्मको रकमको मात्र दायित्व नेपाल सरकारले भुक्तानी गर्नेछ ।

४२. नियम बनाउने अधिकार : यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्नको लागि विश्वविद्यालयले यो ऐनको अधीनमा रही आवश्यक नियम बनाउन सक्नेछ ।
४३. बचाउ : सम्वत् २०६२ साल कार्तिक २४ गते जारी भएको लुम्बिनी बौद्ध विश्वविद्यालय अध्यादेश, २०६२ बमोजिम भए गरेको कामकारवाही यसै ऐनबमोजिम भए गरेको मानिनेछ ।

प्रमाणीकरण मिति: २०६३।७।२०।२

आज्ञाले,
डा. कुलरत्न भूर्तेल
नेपाल सरकारको सचिव

(२६)

मुद्रण विभाग, सिंहदरवार, काठमाडौंमा मुद्रित । मूल्य रु.१५।-

गो.ह.द.नं. १६।०६२।६३

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।